

France Vurnik

JANEZI

Opravki skrajšajo razdalje med ljudmi, naj bi bila njegova iztočnica. Lahko bi se tudi reklo, da jih včasih zapletejo, vsekakor pa vzpostavijo zveze in naveze, kakršnekoli že.

Vožnje v avtomobilu so še najboljša priložnost za zbranost, ko se nevsiljivo pritihotapijo misli, kdove od kdaj in večinoma tudi ne veš, zakaj. Če niso prijazne in prijetne, jih je najbolje odganjati s prižganim radiom. Pelje se proti namišljeni oazi, koščku zemlje, ki ti pomirja lastniški instinkt in ujame na radiu Ognjišče eno izmed mnogih oddaj o papeževem obisku. Kako se bo srečal s kulturnimi in znanstvenimi delavci v mariborski stolnici v nedeljo popoldan, na zadnji dan obiska. Program in vsebino srečanja pojasnjuje Janez (dr. teologije in profesor). On, ki ravno premika prestavo v potovalno čez Sorško polje, prisluhne z dvojno pozornostjo. Pred nekaj tedni je dobil vabilo na to srečanje, ga prebral šele naslednji dan in takoj sklenil: ne. Nisem zraven, nisem njihov, nisem nikogaršnji, papeža sta povabili Država in Cerkev, naj se ukvarjata z njim, sicer – Država sem tudi jaz, njen delček, pa malo tudi Cerkev, vsaj v spominih na mladost, toda ukvarjajo naj se z njim tisti, ki jih je ljudstvo pooblastilo (na njihovo željo), da jo, Državo, zastopajo. Cerkev je pa tako in tako sama svoja, organizirana in okinčana za vse večne čase, kakor se zdi glede na njeno navzočnost.

Profesor Janez pripoveduje, da bo predsednik SAZU predstavil papežu Janezu Pavlu II. slovensko kulturo, ki pa jo po vsej verjetnosti kolikor toliko pozna: njegova ekspertiza naj bi trajala osem minut, potem bo pa papež nagovoril kulturne in znanstvene delavce s štiridesetminutnim nagovorom. Iz nasprotne strani je začelo prehitevati neko rdeče vozilo, treba je upočasniti, vajeno in brez posebnega zavestnega ukaza zmanjša hitrost. Je že mimo. Skušal si je zamisliti, kaj bo papež govoril, no kaj? Oprl se bo na katoliško izročilo Slovencev, v družbi zahodnih slovanskih narodov, Poljakov, Čehov, Slovakov in Hrvatov, katoličanov pač, saj smo zato drugačni in smo se tudi zato precej (On bi rekel preveč) oddaljili od slovanskega debla. To ni dobro, od številčnejše slovanske družčine, ki pa ima zaradi početja Rusov in Srbov prav malo veljave, ali pa nič, ali pa negativno, zaradi Čecenije in Bosne. Žal, pa toliko se je ukvarjal z njimi, marsikaj prevajal... njegov problem. No, kaj bo še papež rekel? Verjetno bo pohvalil slovensko Cerkev in nemara opredelil njene povezave z državnostjo, to bi bilo zanimivo, kako jih ocenjuje, kaj so mu povedali... Verjetno se bo dotaknil civilnih ali novodobnih tudi duhovnih gibanj, ali pa jih bo preskočil, da jih per negationem ne bi afirmiral. Zavri, cisterna daje znamenje za zavijanje v levo, nimaš se kam umakniti, na njivo, je že odprto, cisterna se že zgublja v gozdičku, kam le pelje gorivo, na kmetijsko posestvo za

mehanizacijo (?) No, ja, papež že ve, kaj bo povedal. Bosno bo že še omenil, kaj pa najbolj kočljivo temo, načrtovanje družine, svoje nepopustljivo stališče do splava, saj bodo med znanstveniki zanesljivo tudi zdravniki. Oddaja je že zdavnaj izzvenela, premislek o tem, kaj bo papež razgrnil v mariborski stolnici, pa mu še naprej ni dal miru. Kaj pravzaprav pomeni? Najbolj preprost odgovor je: moralno avtoriteto, ki pa je razen znotraj Cerkve le malokdo upošteva. Ali je bil kateri izmed njegovih pozivov za končanje morij upoštevan? Se ne spomni. S svojim bliščem in potovanji pa je dvignil ugled katoliške Cerkve do nerazumne manifestativnosti.

Ali ima slabo vest, ker se ni odzval na vabilo? Čemu? Saj ima končno pogoje za tisto svobodo »bivanja«, kakršno si je želel od nekdaj. Bolje: za takšno. Za kakšno, saj je vezan na vse konce in kraje. Prav tale pot je že nekaj, kar pomeni breme, ampak tudi sprostitiv. Saj ne moreš lebdeti, bolje viseti v nekem brezzračnem prostoru. V brezzračnem sploh ne, v aseptičnem, ali vsaj brez težav. No, to bi utegnila biti svoboda. Pa vendar ne križem rok.

Ali je rejec konj Janez organiziral ljudi, da bo končno pot do spodnje njive toliko urejena, zravšana, zasuta, utrjena, da se bo dalo priti s traktorjem do nje. Janez obvlada in ureja osemnajst hektarov, nekaj ima v najemu, nekaj je njegovega, nekaj mu prepuščajo sorodniki, ki nimajo kaj početi s senožeti, razen da se včasih sprehodijo po njih. Betonske cevi za regulacijo studencev so že od jeseni tako rekoč pri roki, čakajo. S te razdalje je res zamudno urejati zadeve, divjine pa tudi ne moreš pustiti, zemlja kliče, zemlja vabi, zemlja hoče, da jo obdelaj in ti skrb tudi vrne, če ne drugače vsaj z nekaj lepote v tem pomladnem času, ko se vse napolni z zelenjem.

Ni organiziral. Samo velikanski kup peska je odložen na začetku poti, da je zdaj vsem dostop onemogočen. Janez, Janez, lotevaš se stvari s preveč fantazije, »bomo že«, »saj bo Danček pomagal«, »to je malenkost«, ampak vse stoji.

On se prestopa, si ogleduje, kako bodo zdaj prišli s traktorjem blizu, madona, a bodo s samokolnicami prevažali to maso peska po klanecu navzdol. To ni nobena svoboda, to je ena sama skrb. Kako bodo reagirali prizadeti. Janez se pojavi na obzorju. S samokolnico pelje veliko rjuho sena, nima traktorja, ne avtomobila, ne šoferskega izpita, ampak pet konj, osemnajst hektarov zemlje, pa les prodaja, ko ga podere in zvozi na žago, ko mu ga poderejo in zvozijo na žago, vse organizira, kmet posebne sorte. Ne vem, kakšne. Svoje.

»Ja, pozdravljen, Janez, kaj bo zdaj?«

»Pesek je že tu, petindvajset kubikov, najboljši za to zemljo, se bo kar vsedel vanjo...« hiti, »samo še cevi moramo spraviti dol, potem dobim tistega s traktorjem, ki je že jeseni...«

»Ja kako bo vendar prišel dol?« zategne doool. Saj nihče ne more čez ta gromozanski kup.

»Brez skrbi.« zagotavlja Janez s klobukom na glavi, ki si ga potisne malo na tilnik, »bo kar čez zapeljal.«

On utihne, dvomi pa ga kar razganjajo. Da se ne bi mogli lotiti bolj načrtno, z manj furije in sploh... vre v njem.

»Sem imel precej skrbi, žrebe mi je poginilo... nič se ni dalo, dva veterinarja sta prišla, nič nista mogla...«

Molk. »Kako pa to, Janez, saj se je vse dobro izteklo, kot si povedal.«

»Se je. Prepona mu je počila, vranica je otekla za celo roko, za večkratno velikost, je rekel veterinar.« On posluša. »Kobila se je gonila..., se je pa vzpenjalo nanjo...«

»Zakaj, Janez, žrebe, koliko staro...«

- »Enaindvajset dni...«
 »...se je vzpenjalo nanjo, tako rekoč na lastno mater?«
 »Ja, tako je, in se je znotraj pretrgalo, sem mislil, da so se mu zmedla čreva, saj nič več ni šlo od njega...«
 »Se je hudo matralo?«
 »Zelo, ko sem prišel zjutraj ob sedmih, je že plavalo...«
 »Kako, plavalo?«
 »Z vsemi štirimi je brcalo, trpelo, da mu je veterinar dal dve injekciji. Šele ob desetih je obmirovalo. Čez kakšnih štirinajst dni bi ga odpeljal na Jelovico, v planino, na pašo, jeseni bi dobil zanj tri tisoč mark.«
 »Ja, kaj boš pa zdaj?« je zelo nespametno vprašal On.
 »Nič. Tako je. Nič ne moreš.«
 Tišina.
 »No, zavarovano je bilo...« Po krajšem molku: »Boste videli, kakšno pot bomo naredili, z avtom boste šli dol...«
 Janez je očitno izčrpal teme.
 »Pozdravljeni, srečno, telefoniral vam bom, kdaj in kako bo.« In že drži za ročaja samokolnice.
 »Takoј pridem poravnat, kot rečeno, ti organiziraš, jaz financiram, pot bo za vse.«
 »Drži,« še primakne in odpelje seno.
 Tako je torej s to zemljo, z živino. Rata ali ne rata.
 Vse naokrog živo zeleno ga vsrka vase, ga pomirja, mu vrača nekakšno zaupanje v sicer že skoraj nerazumno urejanje tega koščka zemlje ob šumenju reke. Tu je stičišče med začasnim in absolutnim, tu je resničnost resničnejša.
 Ko se vrača po isti poti, ga spremljajo narodno zabavna voščila, ne papež, ne profesor Janez, ne Janez s klobukom se ne oglašajo več. Vrnitev v mesto je lahkotna.
 Toda doma ga čaka obvestilo: klical je dr. Janez, minister. Bo še klical, zvečer. Spet nov sunek v namišljeno svobodo, takoj je bilo jasno, zakaj.
 Da je računal nanj v tem in tem odboru, da je bil hladen tuš, ker je zavrnil sodelovanje v tem in tem odboru, naj še premisli...
 »Vsi razlogi so več kot utemeljeni. Ne morem več, sem čisto drugje v mislih in dejanjih. En mandat zadošča, tudi zaradi drugih, da pridejo na vrsto...« Itd.
 »Saj boste še premislili, prosim, predvidel sem vas za predsednika, čeprav nimam teh kompetenc, ampak predlagam lahko...«
 »Nemogoče, nemogoče.« Kako dopovedati, da je čas minil. Da je volja ugasnila, kakor Janezovo žrebe. Ni mogoče več. Kako dopovedati? Nič. Ne bo dopovedoval.
 »Saj boste še premislili,« ponavlja oddaljeni glas dr. Janeza in dodaja: »Prihodnji teden bom zelo zaposlen z obiskom papeža Janeza Pavla, vas bom poklical...«
 Vse mine in se nalaga v spomine.